

**CAL APROFUNDIR EN
NOUS PARADIGMES
SOCIALS**

**David Bueno i
Torrens**

**Professor i investigador
de genètica de la UB i
divulgador de la ciència**

Corrupció, càstig i evolució

D'un temps ençà les notícies van plenes de casos de corrupció, uns comportaments insolidaris que ataquen directament la base de la societat. No és pas casual que surtin ara, tant els reals com els construïts a mida per desprestigiar persones i institucions. Pensar que algú s'ha aprofitat il·licitament de la resta de la societat genera pèrdua de confiança en la mateixa societat. Un dels temes d'estudi per entendre la nostra espècie és l'evolució de la cooperació, un comportament sense el qual seria impossible bastir societats humanes complexes. Ja fa temps que s'hipotetitza que una de les principals forces de selecció que ens hi ha menat és la por dels càstigs associats a la transgressió de les normes socials que promouen la solidaritat. Un article que s'acaba de publicar a PNAS demostra l'existència de dos gens que influeixen el comportament cooperatiu de les persones de manera diferent en funció dels càstigs, els quals presenten una ràpida adaptació a les normes i els puniments associats.

AQUESTS GENS SÓN el transportador SLC6A4 i el receptor HTR2A de la serotonina, un neurotransmissor implicat en molts aspectes del comportament social.

Presenten diverses variants genètiques que es troben distribuïdes de forma diferent en la població humana, una distribució que es correlaciona amb l'aplicació dels puniments quan es transgredeixen les normes de solidaritat social. A un grup de voluntaris, els van analitzar quines variants concretes presentaven per aquests gens, i els van fer jugar a un joc cooperatiu. Aquest joc consisteix a aportar part del seu diner a la societat per al seu manteniment i creixement, el qual retorna als participants multiplicat però repartit a parts iguals. Per tant, com més aportin tots, més rebran en conjunt. Tanmateix, però, a nivell individual si una persona no apor-

És molt probable que les persones insolidàries, com les implicades en corrupció, vegin la resta de persones com mers instruments per satisfer la seva cobdícia

ta res o molt poc, acabarà sent més ric que els altres perquè conservarà el seu capital i a més rebrà la part proporcional de les aportacions dels altres. Van realitzar aquest joc amb dues variants: sense càstig per als insolidaris —els que aporten poc o gens— i amb càstig si se'n descobreix (perquè les aportacions són confidencials). Els resultats van indicar que els participants que tenien determinades variants genètiques eren molt més cooperatius si hi havia càstigs associats a la insolidaritat, mentre altres mantenien la seva insolidaritat. En absència de puniment, altres variants genètiques també condicionaven el grau de cooperació de cada participant. Tanmateix, van detectar una ràpida adaptació d'aquests gens i del seu funcionament en funció de les normes de cooperació i del grau d'aplicació dels puniments en cas d'insolidaritat. Què implica tot això?

RAS I CURT, QUE LA SELECCIÓ natural ha modelat mecanismes cognitius i afectius, amb base genètica, que permeten la internalització de les normes i que ens fan sensibles als possibles càstigs que podem rebre si les transgredim. Tanmateix, és molt probable que les persones insolidàries, com les implicades en corrupció, no percebin la societat com un tot del qual formen part, sinó que restringeixin la seva peculiar concepció de la societat i vegin la resta de persones com mers instruments per satisfer la seva cobdícia. Sens dubte cal aprofundir en nous paradigmes socials si no volem que els nostres fills i els fills dels nostres fills heretin, ampliada i magnificada, aquesta xacra de la insolidaritat, perquè per imitació, i també per ràpida adaptació, el contagi està assegurat.